

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ (Мальований М. І.)

«_____» _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МАКРОЕКОНОМІКА

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072

«Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076

«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Факультет: економіки і підприємництва

Умань - 2018

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка галузевих ринків» для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Умань: Уманський НУС, 2018

Розробники: Мудрак Р. П., зав. кафедри економіки, д.е.н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки

Протокол від «28» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри економіки

_____ (Мудрак Р. П.)

« » _____ 2018 року

Схвалено методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Голова _____ (Давлетханова О. Х.)

«30» серпня 2018 року

© УНУС, 2018 рік

© Мудрак Р. П., 2018 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки; 07 – Управління та адміністрування	Нормативна	
	Спеціальність: 051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», 075 «Маркетинг», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»		
Модулів – 3		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 10		2-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: курсова робота		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		3-й	5-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4,3; самостійної роботи студента – 4,3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	32	6
		Практичні, семінарські	
		28	4
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		24	110
		Індивідуальні заняття:	
36	-		
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування системи знань з теоретичної макроекономіки, які відображають сукупні результати економічної діяльності країни та теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання економіки

Завдання: вивчення ключових положень базових макроекономічних теорій, ринкових механізмів та механізмів макроекономічної політики щодо регулювання економіки, набуття вмінь аналізувати результати функціонування національної економіки та оцінювати ефективність економічної політики держави.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- головні проблеми суспільного виробництва, які вивчає макроекономіка, як наука;
- що є об'єктом і предметом дисципліни;
- методи наукового пізнання, які використовуються при дослідженні макроекономічних процесів;
- головні макроекономічні показники СНР;
- історичні та сучасні теорії макроекономічного регулювання;

вміти:

- застосувати основні методологічні принципи для пізнання складних макроекономічних процесів сучасності;
- самостійно оцінювати рівень розвитку національної економіки.

Вивчивши перелічені питання, студенти повинен набути навички:

- вільного володіння економічними категоріями;
- здійснення аналітичного аналізу явищ як у масштабах національної, так і світової економіки.

Макроекономіка є складовою частиною економічної теорії і має за мету надати студентам базові теоретичні знання та початкові уявлення про механізм функціонування економічної системи в сучасних умовах. При цьому в центрі уваги макроекономіки – причини та наслідки спільної діяльності всіх агентів національної економіки, які знаходять своє відображення через такі узагальнюючі категорії як валовий внутрішній продукт, сукупні витрати, зайнятість та безробіття, інфляція, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. МАКРОЕКОНОМІЧНА СТАТИКА

Змістовий модуль №1. Макроекономіка як наука.

Суперечності між суспільними потребами та економічними ресурсами – головна проблема макроекономіки. Ефективність економіки та головне завдання макроекономіки. Економічна система: види економічних систем. Позитивна та нормативна макроекономіка.

Змістовий модуль №2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва. Основні методологічні принципи системи національних рахунків. Основні показники макроекономічних вимірювань. Методи обчислення валового внутрішнього продукту: виробничий, розподільчий, кінцевого використання. Номінальний та реальний ВВП. Темпи зростання та приросту ВВП. Індекси цін та дефлятор ВВП. Інфлювання та дефлювання ВВП.

Змістовий модуль №3. Макроаналіз сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS.

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від індивідуального попиту. Крива сукупного попиту. Цінові фактори сукупного попиту: ефект відсоткової ставки, ефект багатства, ефект імпортних закупок. Нецінові фактори сукупного попиту та їх вплив на криву сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Вплив товарних цін на сукупну пропозицію. Кейнсіанський, проміжний та класичний відрізки кривої сукупної пропозиції. Нецінові фактори сукупної пропозиції. Сукупний попит – сукупна пропозиція як модель економічної рівноваги. Рівноважні ціни та рівноважний рівень виробництва. Механізм досягнення рівноваги в економіці на окремих відрізках кривої сукупної пропозиції. Застосування моделі AD-AS. Ефект храповика.

МОДУЛЬ 2. МАКРОЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА.

Змістовий модуль №4. Макроекономічна нестабільність.

Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Генезис розвитку економічного циклу. Види економічних циклів. Причини циклічних коливань (теорії економічних циклів). Зайнятість і безробіття. Повна зайнятість та потенційний рівень виробництва. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Види безробіття. Закон Оукена та втрати економіки від циклічного безробіття. Інфляція, темп інфляції. Види інфляції залежно від темпу інфляції. Інфляція попиту та інфляція витрат. Концепції першопричин інфляції.

Змістовий модуль №5. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги.

Споживання та заощадження як функції доходу. Безподатковий дохід як основний фактор споживання та заощадження. Графіки споживання та заощадження. Середня схильність до споживання та заощадження. Недоходні фактори споживання та заощадження. Інвестиції як фактор інвестування. Очікувана норма чистого прибутку та відсоткова ставка як основні фактори інвестиційного попиту. Номінальна та реальна відсоткова ставка. Крива

сукупного попиту на інвестиції. Витратні моделі економічної рівноваги. Метод «витрати-випуск». Графічна модель «витрати-випуск». Метод «вилучення-ін'єкції» та його графічне відображення. Заплановані та фактичні інвестиції. Мультиплікативний вплив сукупних витрат на ВВП. Сутність простого мультиплікатора витрат. Рівноважний ВВП в умовах неповної та повної зайнятості. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту сукупних витрат. Інфляційний розрив як наслідок надмірних сукупних витрат. Графічні моделі рецесійного та інфляційного розриву.

Змістовий модуль №6. Економічне зростання.

Економічне зростання і економічний розвиток. Матеріальні фактори економічного зростання. Виробнича функція економічного зростання. Модель економічного зростання Харрода-Домара. Модель економічного зростання Солоу.

МОДУЛЬ 3. МАКРОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА.

Змістовий модуль №7. Механізм фіскальної політики.

Дискреційна фіскальна політика. Державні закупки і податки як інструменти фіскальної політики, спрямовані на попит. Автономний вплив державних закупок і податків на рівень виробництва. Мультиплікатор податків. Мультиплікатор витрат. Автоматична фіскальна політика. Податки як вмонтований стабілізатор економіки. Фіскальна політика та бюджетний дефіцит. Стимулююча фіскальна політика як фактор бюджетного дефіциту. Способи збалансування державного бюджету: на щорічній основі, на циклічній основі, принцип функціональних фінансів. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.

Змістовий модуль №8. Грошовий ринок та монетарна політика.

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та грошові агрегати. Попит на гроші: попит на гроші для угод і попит на гроші як активи. Ціна грошей. Механізм досягнення рівноваги на грошовому ринку. Модель IS-LM. Банківська система та грошова пропозиція. Функції комерційних банків, їх зобов'язання та резерви. Норма обов'язкових резервів. Депозитний мультиплікатор і грошова пропозиція. Грошово-кредитне регулювання економіки. Основні інструменти регулювання грошової пропозиції: операції на відкритому ринку, дисконтна політика, нормування обов'язкових резервів комерційних банків.

Змістовий модуль №9. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави.

Суть та чинники міжнародного поділу праці. Зовнішня торгівля, її чинники та показники. Теорія абсолютної переваги. Теорія порівняльної переваги. Зовнішня торгівля в умовах зростання витрат заміщення. Теорії Гекшера-Оліна та М. Портера. Парадокс Леонтьєва. Теорема Столпера-Семюелсона. Теорема Рибчинського. Інструменти зовнішньоторговельної політики.

Змістовий модуль №10. Відкрита економіка.

Платіжний баланс. Поняття валютного курсу та способи його визначення. Міжнародні системи валютних курсів: фіксовані валютні курси (золотий стандарт); регульовано-фіксовані

валютні курси (Бретон-Вудська система); кероване плавання валютних курсів (Ямайська валютна система).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і змістових модулів	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	і. з.	с. р.		л	п	і. з.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1. Макроекономічна статика										
ЗМ №1 Макроекономіка як наука	14	2	2	8	2	11	2	-	-	9
ЗМ №2 Макроекономічні показники в системі національних рахунків	12	4	2	4	2	11	2	-	-	9
ЗМ №3 Макроаналіз сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS	14	4	2	6	2	18	-	2	-	16
Усього годин	40	10	6	18	6	40	4	2	-	34
Модуль 2. Макроекономічна динаміка										
ЗМ №4 Макроекономічна нестабільність	12	4	4	2	2	8	2	-	-	6
ЗМ №5 Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	12	4	4	2	2	16	-	-	-	16
ЗМ №6 Економічне зростання	16	2	2	6	6	16	-	-	-	16
Усього годин	40	10	10	10	10	40	2	-	-	38
Модуль 3. Макроекономічна політика										
ЗМ №7 Механізм фіскальної політики	10	2	2	3	3	10	-	2	-	8
ЗМ №8 Грошовий ринок та монетарна політика	10	4	4	1	1	10	-	-	-	10
ЗМ №9 Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави	10	4	4	1	1	10	-	-	-	10
ЗМ №10 Відкрита економіка	10	2	2	3	3	10	-	-	-	10
Усього годин	40	12	12	8	8	40	-	2	-	38
Разом	120	32	28	36	24	120	6	4	-	110

5. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин
№1. Макроекономіка як наука	2
№2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	2
№3. Макроаналіз сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS	2
№4. Макроекономічна нестабільність	4
№5. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	4
№6. Економічне зростання	2
№7. Механізм фіскальної політики	2
№8. Грошовий ринок та монетарна політика	4
№9. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави	4
№10. Відкрита економіка	2

6. Самостійна робота

НАЗВА ЗМІСТОВНОГО МОДУЛЯ	Підготовка до навчальних занять (номер джерела та сторінки*)	Виконання індивідуальних завдань	Кількіст ь годин
№1. Макроекономіка як наука	1 – стр. 15-38; 2 – стр. 9-43; 3 – стр. 10-27; 4 – стр. 5-19; 5 – стр. 23-33.	1. Предмет, функції та місце макроекономіки в системі економічних наук. 2. Методологія та методи макроекономічних досліджень. 3. Макроекономічне моделювання.	2
№2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	1 – стр. 39-94; 2 – стр. 49-69; 3 – стр. 98-103 + стр. 29-53; 4 – стр. 23-43; 5 – стр. 36-59; 6 – стр. 179-195.	1. Теоретичні засади та принципи побудови СНР. Класифікація видів економічної діяльності. 2. Порівняльний аналіз балансів народного господарства (БНГ) та системи національних рахунків (СНР). 3. Стан та проблеми запровадження СНР-93 в Україні. 4. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення. 5. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР), індекс економічної свободи (ІЕС), рівень глобалізації (РГ) та ін. Задачі: № 1-7.	2
№3. Макроаналіз сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS	1 – стр. 95-126; 2 – стр. 253-279; 3 – стр. 103-122; 4 – стр. 54-78.	1. Сукупний попит: зміст, структура, фактори, що на нього впливають. Крива AD. 2. Сукупна пропозиція: зміст, фактори, що її визначають. Проблеми макроекономічного аналізу сукупної пропозиції. 3. Теорії кривої короткострокової сукупної пропозиції. 4. Застосування моделі AD-AS. 5. Дискусія з приводу макроекономічної рівноваги.	2
№4. Макроекономічна нестабільність	1 – стр. 305-421; 2 – стр. 296-359; 3 – стр. 56-74; 4 – стр. 149-159 + стр. 243-289; 6 – стр. 238-250.	1. Теорії економічних циклів: теорія зовнішніх факторів. 2. Теорії економічних циклів: чисто монетарна теорія. 3. Теорії економічних циклів: теорія перенакопичення. 4. Теорії економічних циклів: теорія недоспоживання. 5. Теорії економічних циклів: марксистська теорія циклу. 6. Теорії економічних циклів: неокласична та неокейнсіанська теорії. 7. Теорії економічних циклів: психологічна теорія циклу. 8. Нециклічні коливання економіки. Системні кризи. 9. Причини та наслідки сучасної глобальної економічної кризи.	2

		<p>10. Механізм поширення циклічних коливань. Моделі економічних циклів.</p> <p>11. Адаптація економічної системи до циклічних коливань. Державне антициклічне регулювання.</p> <p>12. Соціально-економічні наслідки інфляції.</p> <p>13. Безробіття, як вияв макроекономічної нестабільності.</p> <p>14. Крива Філіпса: суть, суперечності та критика.</p> <p>Задачі: № 8-12.</p>	
№5. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	1 – стр. 127-192; 2 – стр. 98-135 + стр. 221-248; 3 – стр. 77-96 + стр. 123-147; 4 – стр. 135-140; 5 – стр. 307-314; 6 – стр. 215-236.	<p>1. Теорія споживання Дж. М. Кейнса.</p> <p>2. Модель споживання Ірвінга Фішера.</p> <p>3. Модель споживання Франко Модильяні.</p> <p>4. Теорія поведінки споживача Мілтона Фрідмена.</p> <p>5. Кейнсіанська та неокласична функції автономних інвестицій.</p> <p>Задачі: № 25-30</p>	2
№6. Економічне зростання	1 – стр. 422-452; 2 – стр. 141-177; 3 – стр. 264-283; 4 – стр. 336-345; 5 – стр. 174-204; 7 – стр. 315-343.	<p>1. Погляди на економічне зростання в історичній ретроспективі.</p> <p>2. Фактори економічного зростання.</p> <p>3. Економічний розвиток і його рівень.</p> <p>4. Кейнсіанські моделі економічного зростання: суть, переваги та недоліки.</p> <p>5. Неокласичні моделі економічного зростання: суть, переваги та недоліки.</p> <p>Задачі: № 31.</p>	6
№7. Механізм фіскальної політики	1 – стр. 547-593; 2 – стр. 402-429; 3 – стр. 170-192; 4 – стр. 170-197; 5 – стр. 411-433; 6 – стр. 150-178 + стр. 315-332.	<p>1. Недискреційна фіскальна політика. Ефект витіснення.</p> <p>2. Проблеми поєднання фіскальних і монетарних інструментів.</p> <p>3. Вплив дефіциту бюджету і державного боргу на національну економіку.</p> <p>4. Бюджетне обмеження. Концепції балансування державного бюджету.</p> <p>5. Існуючі проблеми формування та використання держбюджету України.</p> <p>Задачі: № 14-17, 20, 23-24.</p>	3
№8. Грошовий ринок та монетарна політика	1 – стр. 219-257 + стр. 495-546; 2 – стр. 182-202 + стр. 366-396; 3 – стр. 194-217; 4 – стр. 208-232; 5 – стр. 243-305; 6 – стр. 265-300;	<p>1. Процентна ставка: суть і види.</p> <p>2. Попит на гроші.</p> <p>3. Пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку.</p> <p>4. Модель IS-LM.</p> <p>4. Створення банками грошей.</p> <p>5. Головні функції центрального банку та знаряддя монетарної політики.</p> <p>6. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.</p>	1

		Задачі: № 18-19, 22, 32.	
№9. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави	2 – стр. 435-470; 3 – стр. 219-225 + стр. 235-242; 4 – стр. 301-311; 7 – стр. 268-301.	1. Зовнішня торгівля в умовах зростання витрат заміщення. 2. Теорії Гекшера-Оліна та М. Портера. 3. Зовнішня торгівля і розподіл доходів. Теореми Столпера-Самюелсона і Рибчинського. 4. Інструменти зовнішньоторговельної політики. 5. Україна в СОТ: можливості та загрози. Задачі: № 13, 21.	1
№10. Відкрита економіка	1 – стр. 594-623; 2 – стр. 203-215 + стр. 476-512; 3 – стр. 225-235; 4 – стр. 301-325; 5 – стр. 519-577; 7 – стр. 301-314.	1. Взаємозв'язок між чистим експортом та чистими інвестиціями. 2. Модель Мандела-Флемінга. 3. Макроекономічна політика за плаваючого валютного курсу. 4. Макроекономічна політика за фіксованого валютного курсу. 5. Вплив міжнародної мобільності капіталу на результативність макроекономічної політики. 6. Платіжний баланс. 7. Валюта і валютні курси: суть та способи визначення. 8. Міжнародні системи валютних курсів: суть, недоліки та переваги.	3

*Джерело та його номер:

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка: Підручник / За редакцією В. Д. Базилевича. – 3-тє вид., випр. – К.: Знання, 2006. – 623с.
2. Панчишин Степан. Макроекономіка. Навчальний посібник.- К.: Либідь, 2001. – 616с.
3. Савченко А. Г., Пухтаєвич Г. О., Тітьонко О. М. Макроекономіка: Підручник.- К.: Либідь, 1999. – 288с.
4. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Макроекономіка. Навчальний посібник.- К.: Атіка, 2002. – 368с.
5. Бурда Майкл, Виплош Чарлз. Макроекономіка: Європейський контекст / Пер. з англ. – К. Основи, 1998. – 682с.
6. Самуельсон П. Экономика. Том I / Под ред. В. Арлазарова; пер. с англ. – М.: Алгон, 1992. – 335с.
7. Самуельсон П. Экономика. Том II / Под ред. В. Арлазарова; пер. с англ. – М.: Алгон, 1992. – 416с.

7. Індивідуальні завдання

7.1. Курсова робота

На виконання курсової роботи відводиться три місяці від дня одержання завдання студентом. Протягом відведеного періоду студенти працюють над курсовою роботою самостійно, консультуючись з науковим керівником.

Щоб ефективніше розподілити час, який відводиться на курсову роботу, її виконання доцільно розподілити на такі етапи:

- вивчення літератури, збирання матеріалу і його аналітичний огляд – 1 місяць;
- написання курсової роботи – 1 місяць;
- доробка після перевірки науковим керівником – 15 днів;
- оформлення та подання на кафедру – 14 днів;
- захист курсової роботи – 1 день.

Не пізніше, ніж за два тижні до захисту студент подає курсову роботу науковому керівнику, який перевіряє її та оцінює. Під час перевірки науковий керівник дає їй стислу характеристику, оцінює теоретичний рівень, глибину проведених досліджень, доцільність і обґрунтованість запропонованих рекомендацій, переваги та недоліки, якість і відповідність оформлення роботи.

Досвід рецензування показує, що в курсових роботах зустрічаються такі недоліки:

- відхід від теми (тема курсової роботи передбачає розкриття одних питань, а фактично розкриваються інші);

- безсистемний виклад матеріалу, повторення одних і тих самих положень;
- логічні помилки, невміння виокремити головне;
- невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом;
- переписування матеріалу з друкованих праць без відповідного посилання;
- недотримання методичних рекомендацій щодо оформлення роботи.

У разі негативної оцінки курсова робота повертається студенту, який повинен доопрацювати її з урахуванням зауважень і лише після цього доопрацьований варіант подати науковому керівнику для повторної перевірки.

Якщо попередня оцінка – позитивна, студент допускається до захисту курсової роботи.

Для керівництва курсовою роботою студента призначається науковий керівник із числа професорів, доцентів, викладачів кафедри. Науковий керівник допомагає студенту:

- визначити тему курсової роботи та правильно її сформулювати;
- визначити шляхи проведення дослідження;
- скласти план наукової роботи і графік виконання дослідження;
- оформити роботу відповідно до вимог щодо наукових досліджень.

Курсова робота повинна бути здана на перевірку не пізніше, ніж за 10 днів до можливого терміну захисту.

Після перевірки роботи керівником і усунення зауважень відбувається захист.

Захист курсової роботи проходить на засіданні комісії, яка створюється і затверджується завідувачем кафедри економічної теорії.

До захисту курсової роботи студент готує виступ на 3-5 хвилин, в якому обґрунтовується актуальність обраної теми дослідження, коротко подається зміст курсової роботи і використані в ній матеріали, наводяться результати проведеного дослідження і загальні висновки. На захисті текст виступу краще викладати усно своїми словами, що підвищує ступінь сприйняття матеріалу.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі 2-3 викладачів кафедри, у тому числі керівника курсової роботи. Під час виступу слід чітко, коротко і зрозуміло викласти власні думки. Після виступу студент відповідає на запитання членів комісії.

Робота оцінюється за національною 4-бальною системою та за системою ESTC. Оцінка залежить від ступеня розкриття теми курсової роботи, якості її оформлення і виступу, правильності відповідей на запитання членів комісії.

Оцінювання курсової роботи

Критерій за яким оцінюється робота	Рейтинговий бал
1. Перевірка курсової роботи:	50
- відповідність змісту курсової роботи (проекту) завданню та вимогам навчально-методичних рекомендацій щодо її виконання	30
- самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	5
- наявність елементів науково-дослідного характеру	5
- використання комп'ютерних технологій	5
- відповідність стандартам оформлення	5
2. Захист курсової роботи (проекту), в тому числі:	50
- доповідь	20
- правильність відповідей на поставлені запитання	30
Всього	100

Теми курсових робіт

1. Характеристика економічного прогресу та його рушійні сили.
2. Характеристика форм земельної власності в Україні, та їх характеристика.
3. Інвестиції та шляхи їх залучення в Україну.
4. Конкуренція і монополія, стан та перспективи розвитку.
5. Характеристика, суть і структура конкурентного ринку.
6. Антимонопольна політика України: шляхи та перспективи розв'язання.
7. Характеристика грошової системи, шляхи її становлення та розвитку.
8. Суспільне виробництво, його результативність та ефективність.
9. Потреби та інтереси як рушійна сила економічного розвитку.
10. Форми організації суспільного виробництва.
11. Суть, цілі і структурні елементи економічних систем.
12. Власність, суть, типи і види.
13. Ринкова інфраструктура і проблеми її становлення в Україні.
14. Виробництво в умовах ринку і проблеми економічного вибору.
15. Капітал підприємства, його структура і шляхи підвищення ефективності його кругообігу.
16. Ціна і механізм ринкового ціноутворення.
17. Заробітна плата, суть, форми і системи.
18. Прибуток, суть, функції та структура.
19. Ринковий механізм: суть, структура і функціонування.
20. Підприємництво: сутність, функції, форми і основні концепції.
21. Роль акціонерного капіталу та акціонерних компаній в ринковій економіці.

22. Глобальні проблеми і виклики XXI століття.
23. Економічний прогрес: суть, критерії та рушійні сили.
24. Гроші: закономірності виникнення, суть, еволюція і форми.
25. Глобалізація економіки та економічна інтеграція.
26. Економічна природа земельної ренти та її форми.
27. Товарні біржі та їх роль в ринковій економіці.
28. Фіскальна політика – види та особливості їх застосування.
29. Соціально-економічна система виробництва: структура і принципи функціонування.
30. Конкурентний ринок: принципи функціонування ринку продуктів і ресурсів.
31. Грошова економічна система: грошовий ринок і принципи його функціонування.
32. Принципи економічної динаміки: економічне зростання і його типи.
33. Особливості промислового перевороту та індустріалізації у країнах Західної Європи та США.
34. Особливості економічного розвитку країн Західної Європи та США у кінці XIX – на початку XX ст.
35. Економічна природа та особливості нецінової конкуренції.
36. Ринкова конкуренція: суть, форми та поведінка підприємств за умов зміни ринкової ситуації.
37. Монополістична конкуренція.
38. Формування попиту та пропозиції на ринку праці.
39. Обмежена спроможність ринкового механізму та функції держави.
40. Захист конкуренції та антимонопольна політика.
41. Зовнішні ефекти в ринковій економіці та їх державне регулювання.
42. Попит і пропозиція на ринку ресурсів.
43. Ринок праці та профспілки.
44. Монополія в сучасній економіці.
45. Ціноутворення в різних системах ринку.
46. Ціноутворення в умовах монополізму.
47. Ціноутворення в умовах недосконалої конкуренції.
48. Конкуренція і монополія на ринку праці.
49. Особливості попиту в Україні.
50. Об'єкти та цілі макроекономічного регулювання.
51. Проблеми макроекономічного регулювання економіки України.
52. Макроекономічна рівновага та механізм її забезпечення в умовах ринку.
53. Система національних рахунків та її використання в Україні.
54. Оцінка рівня життя населення: порівняльний аналіз для України.
55. Аналіз динаміки основних макроекономічних показників в Україні.
56. Зайнятість робочої сили та безробіття.
57. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні.
58. Безробіття: сутність, види та шляхи подолання.
59. Природний рівень безробіття і фактори, що його визначають.
60. Теорія та практика державного регулювання зайнятості населення в Україні.
61. Грошово-кредитний ринок України та перспективи його розвитку.
62. Грошова маса і швидкість грошей в обігу.
63. Грошові системи та форми взаємозв'язку між валютними системами.

64. Ринок грошей та проблеми його рівноваги.
65. Інфляційні очікування: суть, причини виникнення та способи боротьби.
66. Природа інфляції та її соціально-економічні наслідки.
67. Інфляція та антиінфляційна політика України.
68. Інфляція, гроші і фінансовий аспект.
69. Інфляція попиту в Україні.
70. Інфляція витрат в Україні.
71. Споживання та заощадження, як головна економічна роль домогосподарств в колообізі «доходи-витрати».
72. Теорії споживання.
73. Автономні інвестиції. Модель мультиплікатора.
74. Приватні інвестиції.
75. Державне регулювання економіки.
76. Економічна роль держави в ринковій економіці.
77. Науково-технічна революція та її роль в економічному прогресі.
78. Теорія державного регулювання Д.Кейнса та її роль в економічній науці та економічній політиці.
79. Фінансова політика.
80. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги.
81. Регулювання руху капіталу в умовах плаваючого обмінного курсу.
82. Податкова система та інфляція.
83. Аналіз державного регулювання доходів.
84. Бюджетна система України.
85. Бюджетний дефіцит.
86. Бюджетно-податкова політика та аналіз державного бюджету.
87. Державне антициклічне регулювання.
88. Характеристика особливостей відтворення трудового потенціалу в Україні.
89. Сільське населення України – сучасний стан та особливості формування.
90. Науково-технічний прогрес – передумова розвитку продуктивних сил країни й регіонів.
91. Особливості структури господарського комплексу України.
92. Інфраструктура та її вплив на розвиток продуктивних сил.
93. Транскордонне співробітництво регіонів України.
94. Аналіз інвестиційного середовища в Україні.
95. Глобалізація сучасного етапу розвитку світової економіки.
96. Економіка України в умовах сучасного міжнародного поділу праці.
97. Зовнішня торгівля і зовнішньоторгівельна політика України.
98. Інтеграційні процеси в Європі та участь в них України.
99. Міжнародна конкурентоспроможність країн в умовах глобалізації: фактори та методи оцінки.
100. Міжнародна міграція робочої сили.
101. Основні глобальні проблеми сучасного світу.
102. Платіжний баланс, його структура і регулювання.
103. Поняття та етапи розвитку світової економіки.
104. Світова організація торгівлі та її роль у регулюванні міжнародної торгівлі.
105. Світовий ринок капіталів.

106. Суть та показники масштабів міжнародної торгівлі.
 107. Теорія циклів і криз та особливості циклічного розвитку в сучасних умовах.
 108. Конкуренція суб'єктів міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації.

7.2. Тематика рефератів з дисципліни «Макроекономіка»

Назва змістовного модуля	Тема
№1. Макроекономіка як наука	1. Предмет, функції та місце макроекономіки в системі економічних наук. 2. Методологія та методи макроекономічних досліджень. 3. Макроекономічне моделювання.
№2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків	1. Теоретичні засади та принципи побудови СНР. Класифікація видів економічної діяльності. 2. Порівняльний аналіз балансів народного господарства (БНГ) та системи національних рахунків (СНР). 3. Стан та проблеми запровадження СНР-93 в Україні. 4. Суспільний добробут та проблеми його кількісного визначення. 5. Нові макроекономічні показники: індекс людського розвитку (ІЛР), індекс економічної свободи (ІЕС), рівень глобалізації (РГ) та ін.
№3. Макроаналіз сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS	1. Сукупний попит: зміст, структура, фактори, що на нього впливають. Крива AD. 2. Сукупна пропозиція: зміст, фактори, що її визначають. Проблеми макроекономічного аналізу сукупної пропозиції. 3. Теорії кривої короткострокової сукупної пропозиції. 4. Застосування моделі AD-AS. 5. Дискусія з приводу макроекономічної рівноваги.
№4. Макроекономічна нестабільність	1. Теорії економічних циклів: теорія зовнішніх факторів. 2. Теорії економічних циклів: чисто монетарна теорія. 3. Теорії економічних циклів: теорія перенакопичення. 4. Теорії економічних циклів: теорія недоспоживання. 5. Теорії економічних циклів: марксистська теорія циклу. 6. Теорії економічних циклів: неокласична та неокейнсіанська теорії. 7. Теорії економічних циклів: психологічна теорія циклу. 8. Нециклічні коливання економіки. Системні кризи. 9. Причини та наслідки сучасної глобальної економічної кризи. 10. Механізм поширення циклічних коливань. Моделі економічних циклів. 11. Адаптація економічної системи до циклічних коливань. Державне анти циклічне регулювання. 12. Соціально-економічні наслідки інфляції. 13. Безробіття, як вияв макроекономічної нестабільності. 14. Крива Філіпса: суть, суперечності та критика.
№5. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги	1. Теорія споживання Дж. М. Кейнса. 2. Модель споживання Ірвінга Фішера. 3. Модель споживання Франко Модильяні. 4. Теорія поведінки споживача Мілтона Фрідмена. 5. Кейнсіанська та неокласична функції автономних інвестицій.

<p>№6. Економічне зростання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Погляди на економічне зростання в історичній ретроспективі. 2. Фактори економічного зростання. 3. Економічний розвиток і його рівень. 4. Кейнсіанські моделі економічного зростання: суть, переваги та недоліки. 5. Неокласичні моделі економічного зростання: суть, переваги та недоліки.
<p>№7. Механізм фіскальної політики</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недискреційна фіскальна політика. Ефект витіснення. 2. Проблеми поєднання фіскальних і монетарних інструментів. 3. Вплив дефіциту бюджету і державного боргу на національну економіку. 4. Бюджетне обмеження. Концепції балансування державного бюджету. 5. Існуючі проблеми формування та використання держбюджету України.
<p>№8. Грошовий ринок та монетарна політика</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Процентна ставка: суть і види. 2. Попит на гроші. 3. Пропозиція грошей. Рівновага на грошовому ринку. 4. Модель IS-LM. 4. Створення банками грошей. 5. Головні функції центрального банку та знаряддя монетарної політики. 6. Передавальний механізм та ефективність монетарної політики.
<p>№9. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зовнішня торгівля в умовах зростання витрат заміщення. 2. Теорії Гекшера-Оліна та М. Портера. 3. Зовнішня торгівля і розподіл доходів. Теорема Столпера-Самюелсона і Рибчинського. 4. Інструменти зовнішньоторговельної політики. 5. Україна в СОТ: можливості та загрози.
<p>№10. Відкрита економіка</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Взаємозв'язок між чистим експортом та чистими інвестиціями. 2. Модель Мандела-Флемінга. 3. Макроекономічна політика за плаваючого валютного курсу. 4. Макроекономічна політика за фіксованого валютного курсу. 5. Вплив міжнародної мобільності капіталу на результативність макроекономічної політики. 6. Платіжний баланс. 7. Валюта і валютні курси: суть та способи визначення. 8. Міжнародні системи валютних курсів: суть, недоліки та переваги.

7.3. Завдання для виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання

Завдання для виконання контрольної роботи студенти заочної форми навчання отримують під час прослуховування настановних лекцій. На момент початку поточної сесії, під час якої складається іспит із дисципліни «Макроекономіка», відповідна контрольна робота має бути підготовлена та здана викладачеві для перевірки.

Правило вибору варіанту контрольної роботи: наприклад, останніх дві цифри залікової книжки 73, отже варіант контрольної роботи знаходиться на перетині стовпця «7» та стрічки «3» – завдання №8, задача №6.

Варіанти контрольної роботи у відповідності до двох останніх цифр залікової книжки

№ №		передостання цифра залікової книжки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
остання цифра залікової книжки	0	завдання№1 задача№1	завдання№2 задача№2	завдання№3 задача№3	завдання№4 задача№4	завдання№5 задача№5	завдання№6 задача№6	завдання№7 задача№7	завдання№8 задача№8	завдання№9 задача№9	завдання№10 задача№10
	1	завдання№11 задача№11	завдання№12 задача№12	завдання№13 задача№13	завдання№14 задача№14	завдання№15 задача№15	завдання№16 задача№16	завдання№17 задача№17	завдання№18 задача№18	завдання№19 задача№19	завдання№20 задача№20
	2	завдання№21 задача№21	завдання№22 задача№22	завдання№23 задача№23	завдання№24 задача№24	завдання№25 задача№25	завдання№26 задача№26	завдання№27 задача№27	завдання№28 задача№28	завдання№29 задача№29	завдання№30 задача№30
	3	завдання№1 задача№31	завдання№2 задача№32	завдання№3 задача№1	завдання№4 задача№2	завдання№5 задача№3	завдання№6 задача№4	завдання№7 задача№5	завдання№8 задача№6	завдання№9 задача№7	завдання№10 задача№8
	4	завдання№11 задача№9	завдання№12 задача№10	завдання№13 задача№11	завдання№14 задача№12	завдання№15 задача№13	завдання№16 задача№14	завдання№17 задача№15	завдання№18 задача№16	завдання№19 задача№17	завдання№20 задача№18
	5	завдання№21 задача№19	завдання№22 задача№20	завдання№23 задача№21	завдання№24 задача№22	завдання№25 задача№23	завдання№26 задача№24	завдання№27 задача№25	завдання№28 задача№26	завдання№29 задача№27	завдання№30 задача№28
	6	завдання№30 задача№29	завдання№29 задача№30	завдання№28 задача№31	завдання№27 задача№32	завдання№28 задача№1	завдання№27 задача№2	завдання№26 задача№3	завдання№25 задача№4	завдання№24 задача№5	завдання№23 задача№6
	7	завдання№22 задача№7	завдання№21 задача№8	завдання№20 задача№9	завдання№19 задача№10	завдання№18 задача№11	завдання№17 задача№12	завдання№16 задача№13	завдання№15 задача№14	завдання№14 задача№15	завдання№13 задача№16
	8	завдання№12 задача№17	завдання№11 задача№18	завдання№10 задача№19	завдання№9 задача№20	завдання№8 задача№21	завдання№7 задача№22	завдання№6 задача№23	завдання№5 задача№24	завдання№4 задача№25	завдання№3 задача№26
	9	завдання№2 задача№27	завдання№1 задача№28	завдання№1 задача№29	завдання№2 задача№30	завдання№3 задача№31	завдання№4 задача№32	завдання№5 задача№24	завдання№6 задача№25	завдання№7 задача№26	завдання№8 задача№27

ЗАДАЧІ

Задача №1

Розрахуйте розмір кінцевого безподаткового доходу населення при умові, що відрахування на соціальне страхування дорівнює розміру трансфертних виплат, а також: споживчі витрати населення – 70 млрд. грн.; урядові витрати – 35 млрд. грн.; валові внутрішні приватні інвестиції – 40 млрд. грн.; експорт – 100 млрд. грн.; імпорт – 66 млрд. грн.; відрахування на повне відновлення зношених засобів - 18 млрд. грн.; непрямі податки – 4 млрд. грн.; податок на прибуток корпорацій – 18 млрд. грн.; нерозподілений прибуток корпорацій – 40 млрд. грн.; податки, які сплачує населення – 19 млрд. грн.

Задача №2

Чому дорівнює нерозподілений прибуток корпорацій, коли відомо, що: винагорода за найману працю – 76 млрд. грн.; рентні платежі - 5 млрд. грн.; доходи на грошовий капітал - 7 млрд. грн.; амортизаційні відрахування – 9 млрд. грн.; непрямі податки – 3 млрд. грн.; доходи уряду від податку на прибуток корпорацій – 2 млрд. грн.; дивіденди – 7 млрд. грн.? Винагорода за працю найманих працівників становить $\frac{2}{3}$ ВВП.

Задача №3

У базовому році ВВП_p дорівнював 500 млрд. грн., в аналізованому році дефлятор ВВП склав 120, а приріст реального ВВП – 5%. Чому дорівнює номінальний ВВП в аналізованому році ?

Задача №4

У базовому 2000р. ВВП становив 410 млрд. грн. У 2001р. номінальний ВВП становив 394,1 млрд. грн., а дефлятор ВВП склав 95,2%. У 2002р. номінальний ВВП становив 501,7 млрд. грн., індекс цін – 114,3%. Розрахувати тем приросту та темп зростання ВВП.

Задача №5

Розрахувати розмір національного доходу в аналізованому періоді, коли відомо, що:

Галузі народного господарства	Валовий випуск галузей народного господарства, млрд. грн.	Матеріальні витрати галузей народного господарства, млрд. грн.
Промисловість	236	170
Сільське господарство	156	99
Транспорт	87	51
Будівництво	201	114
Послуги	258	173
Інші галузі	34	22

Продуктові податки – 21 млрд. грн., субсидії – 14 млрд. грн.; винагорода за найману працю – 172 млрд. грн.; рентні платежі - 14 млрд. грн.; доходи на грошовий капітал – 16 млрд. грн.; непрямі податки – 13 млрд. грн.; нерозподілений прибуток корпорацій – 17 млрд. грн.

Задача №6

Населення однієї європейської держави становить 50 млн. громадян, із них 20% становлять діти, 20% - люди похилого віку. Ці обидві групи не займаються виробництвом. Коефіцієнт участі у робочій силі працездатного населення становить 80%. У не високосному році було 104 вихідних дні, а також 11 святкових, які усі прийшлися на робочі дні. Кожен зайнятий має щорічну відпустку - 25 календарних днів, з яких – 6 вихідних. Тривалість робочого дня - 8 годин. Унаслідок страйків, запізнь та прогулів було втрачено 5% усього робочого часу. Природний рівень безробіття становить - 3,5%, фактичне безробіття - 5,75%. Коефіцієнт

чутливості ВВП до динаміки циклічного безробіття дорівнює 2,71. Годинний виробіток на зайнятого становив 10 грн. Визначте фактичний обсяг національного виробництва та потенційний ВВП.

Задача №7

Галузі народного господарства	Валовий випуск галузей народного господарства, млрд. грн.	Матеріальні витрати галузей народного господарства, млрд. грн.
Промисловість	256	182
Сільське господарство	69	57
Транспорт	22	16
Будівництво	57	44
Послуги	155	123
Інші галузі	43	35

Продуктові податки – 21 млрд. грн., субсидії – 14 млрд. грн. Обсяг робочої сили – 28 млн. чол., безробітні – 3,36 млн. чол., фрикційне безробіття – 2%, структурне безробіття – 8%. Коефіцієнт чутливості ВВП до надмірного безробіття – 3,01. Чому дорівнюють втрати економіки від надмірного безробіття?

Задача №8

Розрахувати темп зростання та темп приросту цін, виходячи із наступних показників:

	2000рік	2004рік	2006рік
Рівень цін, у відсотках до попереднього року	100	108	125

Задача №9

Розрахувати індекс Пааше (рівень інфляції), виходячи із наступних даних:

	Продукція									
	хліб та хлібобулочні вироби	молоко та молокопродукти	м'ясо та м'ясопродукти	крупя	олія	овочі	фрукти	риба	цукор	
Обсяг продажу в аналізованому році, тис. тонн	5000	14100	1639	7800	980	5827	11203	320	1445	
Ціна базового року, грн/т	700	1000	10000	2000	3000	2700	5000	9000	1500	
Ціна аналізованого року, грн/т	1400	2000	15000	2400	4500	3500	5500	11000	3000	

Задача №10

Знайти інфляційний податок та сеньйораж, якщо відомо, що: рівень цін аналізованого року – 120%, рівень цін попереднього року – 105%, пропозиція грошей в аналізованому році – 196 млрд. грн., пропозиція грошей в попередньому році – 184 млрд. грн., витрати на виготовлення грошей – 0,45 млрд. грн.

Задача №11

Знайти дефіцит державного бюджету, якщо відомо, що: рівень цін аналізованого року – 112%, рівень цін попереднього року – 109%, пропозиція грошей – 201 млрд. грн.

Задача №12

Через скільки років рівень цін у країні подвоїться, якщо відомо, що: рівень цін аналізованого року 132%, рівень цін попереднього року – 125%.

Задача №13

Уряд однієї з європейських держав N ухвалює рішення про запровадження мита на імпорту української олії у розмірі 40 центів за 1 кг, не маючи при цьому ні абсолютної, ні порівняльної переваги у виробництві вказаної продукції. Витрати на виробництво та реалізацію української олії становлять 700 дол. за тонну, виробників країни N - 1000 дол. за тонну. Ціна української олії становить 800 дол. за тонну. Обсяг виробництва олії в N вільної торгівлі становить 50 тис. тонн, а за наявності ввізного мита – 60 тис. тонн. Обсяг споживання олії за вільної торгівлі – 120 тис. тонн, а за імпортного мита – 100 тис. тонн. Різниця між споживанням і виробництвом олії N покриває за рахунок імпорту. Валові прибутки рентабельних галузей N до введення імпортного мита – 6850 млн. дол., після введення – 6818 млн. дол.

Задача №14

На яку суму потрібно знизити чисті податки, щоб збільшити ВВП на 60 млн. грн. за умов, коли гранична схильність до споживання – 0,8, а граничний коефіцієнт податків – 0,2? Що є менш затратним для державного бюджету зниження чистих податків чи збільшення державних закупок при потребі збільшити ВВП на 60 млн. грн. за умови, коли ГСС = 0,8, а ГКП = 0,2. Пояснити та доповнити розрахунками.

Задача №15

Уряд збільшив державні закупки і податки водночас на 50 млн. грн.. Розрахувати на яку величину змінився ВВП, якщо гранична схильність до заощаджень – 0,2, а граничний коефіцієнт податків – 0,25. Що спричинило б більший ефект – збільшення державних закупок чи зменшення чистих податків на однакову величину (50 млн. грн.)? Пояснити.

Задача №16

Внаслідок падіння виробництва реальний ВВП зменшився на 500 млн. грн., гранична схильність до споживання – 0,75, а граничний коефіцієнт податків – 0,2. На яку суму потрібно збільшити державні закупки або знизити чисті податки, щоб повністю нейтралізувати падіння виробництва і забезпечити зростання ВВП на 75 млрд. грн.? Що є менш затратним для бюджету? Чому?

Задача №17

Держава прийняла рішення збільшити податок на 100 млн. грн. Гранична схильність до заощаджень – 0,25, а граничний коефіцієнт податків – 0,24. На яку величину уряд повинен збільшити державні закупки, щоб у короткостроковому періоді реальний ВВП не змінився? Збільшився на 10 млн. грн.?

Задача №18

Сума готівкових грошей у національній економіці становить 24597,3 млн. грн., банківські резерви – 4340,7 млн. грн. Норма обов'язкових банківських резервів – 12%. НБУ може збільшити грошову базу за допомогою купівлі ОВДП на відкритому ринку. На яку суму треба скупити державні облігації, щоб збільшити грошову пропозицію на 374,9 млн. грн.?

Задача №19

В структурі узагальненого балансового звіту комерційних банків України банківські зобов'язання становлять 47100,3 млн. грн., в тому числі:

- кошти суб'єктів господарської діяльності – 16818,1 млн. грн.;
- вклади фізичних осіб – 16045,4 млн. грн.;
- міжбанківські кредити та депозити – 4783,9 млн. грн.;
- кошти бюджету та позабюджетних фондів – 2433,8 млн. грн.;

- кошти НБУ – 971,7 млн. грн.

Загальноновизнані пасиви для розрахунку обов'язкових резервів – кошти суб'єктів господарської діяльності та вклади фізичних осіб. Норма резервування – 10,93%. Готівкові гроші поза банківською системою – 19195,7 млн. грн. Як зміниться пропозиція грошей, якщо НБУ зменшить норму обов'язкових резервів на 2 відсоткових пункти ?

Задача №20

Безподатковий дохід збільшився на 200 млн. грн.; гранична схильність до споживання – 0,75; граничний коефіцієнт податків – 0,2. Із кожної гривні споживчих витрат на покупку імпортованих товарів витрачається 0,24 грн. Розрахувати мультиплікатор витрат для відкритої економіки.

Державні закупки зросли на 1274 млн. грн., а чисті податки – на 1075 млн. грн. Розрахувати приріст ВВП для закритої та відкритої економіки. Пояснити різницю.

Задача №21

Оцінити умови торгівлі країни:

- базовий рік 1999, розрахунковий рік 2002

ЕКСПОРТ							
	борошно	олія	м'ясо	крупа	масло вершкове	овочі	фрукти
Ціна 1999 р., грн/кг	0,7	4	10	0,8	8,5	1,7	11
Ціна 2002 р., грн./кг	0,85	3,95	9,75	0,9	8,9	2,0	9,8
Частка товару у вартості експорту в базовому році	0,59	0,11	0,2	0,06	0,02	0,01	0,01
ІМПОРТ							
	добрива	бензин	папір	каучук	риба	отрутохімікати	
Ціна 1999 р., грн/кг	4	1,7	0,1	50	15	7	
Ціна 2002 р., грн./кг	3,5	2,0	0,08	49	12	7,5	
Частка товару у вартості імпорту в базовому році	0,29	0,31	0,01	0,05	0,14	0,2	

- базовий рік 2002, розрахунковий рік 2006

Експорт							
	борошно	олія	м'ясо	крупа	масло вершкове	овочі	фрукти
Ціна 2002 р., грн/кг	0,85	3,95	9,75	0,9	8,9	2,0	9,8
Ціна 2006 р., грн./кг	0,71	4,2	12,1	0,8	7,5	1,8	10,1
Частка товару у вартості експорту в базовому році	0,61	0,1	0,13	0,07	0,03	0,04	0,02
ІМПОРТ							
	добрива	бензин	папір	каучук	риба	отрутохімікати	
Ціна 2002 р., грн/кг	3,5	2,0	0,08	49	12	7,5	
Ціна 2006 р., грн./кг	4,1	2,1	0,06	40	9,7	8,4	
Частка товару у вартості імпорту в базовому році	0,25	0,35	0,01	0,04	0,15	0,2	

Задача №22

В структурі узагальненого балансового звіту комерційних банків України банківські зобов'язання становлять 67129,4 млн. грн. Загальноновизнані пасиви для розрахунку

обов'язкових резервів - строкові депозити та депозити до запитання, які становлять 34% від загальних пасивів. Обов'язкова норма резервування - 8,7%. Готівкові гроші поза банківською системою - 26007,8 млн. грн. Як зміниться пропозиція грошей, якщо НБУ одночасно підвищить норму резервування на 1,75 відсоткових пункти та випустить в обіг додатково 3055,1 млн. грн. готівки ?

Задача №23

Потенційний ВВП становить 279 млрд. грн., середній коефіцієнт чистих податків для ВВП дорівнює 0,3, а державні закупки - 67,9 млрд. грн. Природний рівень безробіття становить 4,5%. Внаслідок циклічного зниження фактичне безробіття становить 6,7%. Коефіцієнт чутливості ВВП до зростання циклічного безробіття - 2,93. Середній коефіцієнт чистих податків для ВВПф дорівнює 0,21, а державні закупки 52,81 млрд. грн. Визначити циклічне бюджетне сальдо та дати оцінку державній фіскальній політиці.

Задача №24

Населення однієї європейської держави становить 50 млн. громадян, із них 20% становлять діти, 20% - люди похилого віку. Ці обидві групи не займаються виробництвом. Коефіцієнт участі у робочій силі працездатного населення становить 80%. У не високосному році було 104 вихідних дні, а також 11 святкових, які усі прийшлися на робочі дні. Кожен зайнятий має щорічну відпустку - 25 робочих днів. Тривалість робочого дня - 8 годин. Унаслідок страйків, запізнь та прогулів було втрачено 5% усього робочого часу. Природний рівень безробіття становить - 3,5%, фактичне безробіття - 5,75%. Коефіцієнт чутливості ВВП до динаміку циклічного безробіття дорівнює 2,71. Годинний виробіток на зайнятого становив 10 грн. Гранична схильність до споживання - 0,95, граничний коефіцієнт податків - 0,15, гранична схильність до імпорту - 0,22. Розрахуйте об'єм ресурсів, необхідних для здійснення політики дефіцитних витрат.

Задача №25

Безподатковий доход домогосподарства за минулий рік становив 1500 грн. на місяць. Середня схильність до споживання - 0,75. Чому дорівнюватиме майбутня вартість нинішнього вкладу, якщо: уся сума річного обсягу заощаджень переведена на депозитний (пенсійний) рахунок, відсоткова ставка - 14% річних, термін вкладу - 25 років?

Задача №26

Спадок особи X через 18 років становитиме 250000 грн. Яка поточна вартість грошової суми занесеної на ощадний рахунок, якщо відсоткова ставка становить 4,5% річних? Яка різниця між множителем нарощування та дисконтним множителем?

Задача №27

Деяка особа має вік 40 років, її трудове життя (T) почалося з 20 років. Ця особа сподівається прожити до 80 років і планує вийти на пенсію у 65 років. Її річний дохід становить 20000 грн. за рік. Майно споживача становить 50000 грн. Обчислити граничну схильність до споживання майна, граничну схильність до споживання доходу, річний обсяг споживання.

Задача №28

Виробнича фірма може орендувати одиницю капіталу за ціною R і продавати одиницю своєї продукції за ціною P . Скільки капіталу потребує фірма для максимізації прибутку?

Задача № 29

Знайти реальний прибуток фірми, використовуючи наступні дані: граничний продукт капіталу – 0,203 грн., ціна одиниці капіталу – 12 грн., ціна одиниці продукції – 12,75 грн., номінальна відсоткова ставка – 9,4%, рівень інфляції – 0,5 %, норма амортизації – 8,3%.

Задача № 30

Визначити чисту поточну вартість, використовуючи наступні дані:

	Термін дії проекту, років					
	1	2	3	4	5	6
Виторг від проекту, тис. грн.	50	55	59	190	210	369
Витрати на проект, тис. грн.	330	211	100	10	10	10

Задача № 31

Нехай національні економіки двох країн – *A* і *B* – описує така виробнича функція: $y = \sqrt{k}$. Рівень заощаджень у *A* становить 29%, темпи зростання робочої сили – 0,5%, а у *B* відповідно 18 і 5%. В обох країнах норма амортизації дорівнює 5,7%. Темпи науково-технічного прогресу – у країні *A* – 3,5 у країні *B* – 1,5%. Капітал на одиницю праці: у *A* – 2,3, у *B* – 1,2. Визначити стаціонарний обсяг капіталу в цих країнах.

Задача № 32

Знайти кількість грошей, якою люди хочуть володіти на кожну одиницю доходу, коли відомо, що: кількість грошей в обігу – 87 млрд. грн., рівень цін – 220 млрд. грн., обсяг національного продукту в реальному вираженні – 1,936 млрд. ум. од.

8. Методи навчання

У рамках вивчення дисципліни передбачаються такі види занять:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна робота.

Консультації студентів, приймання рефератів, ліквідація невідпрацьованих занять будуть проводитися у відповідні дні відповідно до затвердженого деканатом графіку індивідуальної роботи викладача із студентами.

9. Методи контролю

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) студент може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) студент може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.

ДО ІСПИТУ ДОПУСКАЄТЬСЯ СТУДЕНТ, ЯКИЙ НАБРАВ НЕ МЕНШЕ 35 БАЛІВ!

Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином (див. таблицю «Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни «Макроекономіка»):

- відповідь на питання семінарського заняття оцінюється за стандартною шкалою, але лише у межах позитивних оцінок – «відмінно» – 2 бали; «добре» – 1,5 бала; «задовільно» – 1 бал;

- підготовка реферату (8-10 стр. рукописного тексту із зазначенням джерел інформації) – 1 бал;
- розв'язання задачі – «відмінно» – 2 бали; «добре» – 1,5 бала; «задовільно» – 1 бал. «Відмінний» розв'язок задачі означає правильну відповідь, правильне оформлення та можливість пояснити хід міркувань у ході розв'язку; розв'язок задачі на оцінку «добре» означає незначні помилки при оформленні задачі, незначне відхилення від правильної відповіді (не $> \pm 10\%$), незначні помилки при поясненні алгоритму розв'язання задачі; розв'язок задачі на оцінку «задовільно» означає знання методики розв'язку задачі та незначне відхилення від правильної відповіді (не $> \pm 10\%$).
- три тестових контролі (по 75 тестових завдань) по кожному з яких можна набрати бали відповідно до кількості (%) правильних відповідей:
 - 1 і 2 модульний контроль: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 10 балів; 75-89% – 8 балів; 60-74% – 6 балів; 50-59% – 4 бали; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів;
 - 3 модульний контроль: $\geq 90\%$ правильних відповідей – 12 балів; 75-89% – 10 балів; 60-74% – 9 балів; 50-59% – 7 балів; $\leq 49\%$ правильних відповідей – 0 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти*

Кількість балів за модуль	Поточне тестування та самостійна робота (70)																Модульний контроль (12 балів)	Підсумковий тест (іспит 30)	СУМА 100				
	Модуль 1(19)						Модуль 2 (23)						Модуль 3 (28)										
Змістовні модулі	9						13						14						Модульний контроль (10 балів)	Модульний контроль (10 балів)	Модульний контроль (12 балів)	Підсумковий тест (іспит 30)	СУМА 100
	ЗМ №1		ЗМ №2		ЗМ №3		ЗМ №4		ЗМ №5		ЗМ №6		ЗМ №7		ЗМ №8		ЗМ №9						
Кількість балів за змістові модулі та модульний контроль	3		3		3		5		5		3		3		5		5		3		Модульний контроль (12 балів)	Підсумковий тест (іспит 30)	СУМА 100
Кількість балів за видами робіт	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс	п	срс			
активність на практичних заняттях	2	-	2	-	2	-	4	-	4	-	2	-	2	-	4	-	4	-	2	-			
виконання самостійної роботи студентів	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1			

* види роботи: п – семінарські заняття, срс – самостійна робота студентів,

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Тема № 1. Макроекономіка як наука.

1. Рівні господарської системи та їх взаємозв'язок.
2. Об'єктивна необхідність та можливість дослідження макроекономіки як окремої дисципліни.
 - а) макроекономіка як явище, як сфера знань та як наука;
 - б) основні проблеми, що досліджуються макроекономікою, як наукою;
 - в) макроекономічні особливості при вивченні економічних процесів і явищ.
3. Економічна система як об'єкт макроекономіки.
4. Типи економічних систем:
 - а) ринкова економіка;
 - б) командно-адміністративна економіка;
 - в) змішана економіка.
5. Макроекономіка та економічна політика.
 - а) позитивна і нормативна макроекономіка;
 - б) обмеженість ресурсів і необмеженість потреб, як головна проблема вибору.

Тема № 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків.

1. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва.
 - а) основні методологічні принципи побудови системи національних рахунків;
 - б) кругообіг ресурсів в умовах приватної, змішаної та відкритої змішаної економіки;
 - в) ключові поняття в методології системи національних рахунків: повна вартість (валовий випуск – ринковий та неринковий), додана вартість, інституційна одиниця.
2. Загальна характеристика макроекономічних показників.
 - а) валовий національний продукт;
 - б) валовий внутрішній продукт;
 - в) чистий національний продукт;
 - д) національний дохід;
 - е) особистий дохід;
 - є) наявний дохід;

ж) національне багатство.

3. Методи обчислення ВВП: метод потоку товарів, метод потоку доходів, виробничий метод.

4. Номінальний та реальний ВВП.

а) дефлятор ВВП;

б) індекси цін.

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

- *Розкрийте роль СНР та її основні методологічні принципи.*
- *Дайте характеристику секторів, операцій та рахунків, що застосовуються в СНР.*
- *Назвіть основні макроекономічні показники, що розраховуються в СНР.*
- *Дайте характеристику окремих методів обчислення ВВП: виробничого, розподільчого та кінцевого використання.*
- *У чому різниця між ВВП та ВНП?*
- *Як розраховують показники особистого доходу та безподаткового доходу?*
- *У чому полягає різниця між номінальним і реальним ВВП?*
- *Які показники розраховуються за допомогою реального ВВП?*
- *Які чинники впливають на зміну номінального ВВП?*
- *Які існують індекси цін і як їх розраховують?*
- *Як обчислюють реальний обсяг ВВП за допомогою дефлятора?*
- *У чому полягає суть інфліювання і дефліювання ВВП?*

Тестові завдання:

1. Базовим елементом обліку в Системі національних рахунків є:

А. Повна вартість.

Б. Інституційна одиниця.

В. Резиденти даної країни.

Г. Додана вартість.

2. Валовий внутрішній продукт (ВВП) не розраховується за:

А. Виробничим методом.

Б. Методом кінцевого використання.

В. Розподільчим методом.

Г. Методом колективної експертної оцінки.

3. Ринкова вартість всіх кінцевих благ, вироблених у певній країні протягом року, - це:

А. Валовий внутрішній продукт.

Б. Чистий внутрішній продукт.

В. Національний дохід.

Г. Чистий національний продукт.

4. Чистий внутрішній продукт - це:

А. Валовий внутрішній продукт, скоригований на суму амортизаційних відрахувань.

Б. Ринкова вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених за певний проміжок часу.

В. Державні видатки на кінцеві продукти підприємств і на наймання в державний сектор працівників.

Г. Частка продукції (доходу), що вироблена в Україні за допомогою факторів виробництва, що належать резидентам.

5. Що із переліченого не враховується під час визначення обсягу національного доходу:

А. Доходи власників.

- Б. Рентні доходи.
 - В. Прибуток корпорацій.
 - Г. Амортизаційні відрахування.
6. Якщо обсяг реального ВВП знизився на 5%, а чисельність населення цього ж року зменшилась на 2%, то:
- А. Реальний ВВП на душу населення зменшився.
 - Б. Реальний ВВП на душу населення збільшився.
 - В. Реальний ВВП збільшився, а номінальний зменшився.
 - Г. Номінальний ВВП не змінився.
7. Номінальний ВВП збільшився з 30,0 до 35,0 млрд. грн, а дефлятор ВВП - зі 125 до 150%.
За таких умов величина реального ВВП:
- А. Збільшиться.
 - Б. Зменшиться.
 - В. Не зміниться.
 - Г. Не може бути розрахована за цими даними.
8. Який із названих елементів не входить до національного доходу:
- А. Доходи бюджету від непрямих податків на бізнес.
 - Б. Доходи найманих працівників та некорпоративних власників.
 - В. Рентні доходи.
 - Г. Доходи корпорацій.

Тема № 3. Макроаналіз сукупного попиту та сукупної пропозиції. Модель AD-AS.

1. Принципи функціонування ринкової економіки.
 - а) виробники і споживачі;
 - б) економічна відокремленість;
 - в) ціни;
 - д) попит і пропозиція;
 - е) конкуренція;
 - є) ринкова інфраструктура.
2. Сукупний попит.
 - а) натурально-речова та вартісна форма сукупного попиту;
 - б) особливості сукупного попиту порівняно з однотоварним попитом, крива сукупного попиту;
 - в) фактори впливу на зміну розміру сукупного попиту:
 - класичний підхід: пропозиція грошей, швидкість обігу грошей;
 - кейнсіанський підхід: цінові фактори (ефект відсоткової ставки (ефект Кейнса), ефект багатства (ефект Пігу), ефект імпорتنних закупок); нецінові фактори.
3. Сукупну пропозиція.
 - а) крива сукупної пропозиції та її три відрізки – аналіз економічних процесів, які описуються сегментами кривої сукупної пропозиції;
 - б) класична модель сукупної пропозиції;
 - в) кейнсіанська модель сукупної пропозиції;
 - д) цінові та нецінові чинники сукупної пропозиції.
4. Макроекономічна рівновага в моделі «сукупний попит – сукупна пропозиція».
 - а) модель AD-AS та рівноважний рівень цін;
 - б) перехід від короткострокової до довгострокової рівноваги;
 - в) шоки попиту і пропозиції;
 - д) стабілізаційна політика.

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

- *Що таке сукупний попит? Які є форми сукупного попиту?*
- *Яка форма кривої сукупного попиту? Чим вона (форма) зумовлена?*
- *Охарактеризуйте цінові та нецінові фактори впливу на сукупний попит.*
- *Як впливають нецінові фактори на зміщення кривої сукупного попиту?*
- *Що таке сукупна пропозиція?*
- *Форма кривої сукупної пропозиції: якою вона буває і чим це зумовлено?*
- *Охарактеризуйте фактори впливу на зміну сукупної пропозиції.*
- *Що таке економічна рівновага? Якою вона буває?*
- *Прокоментуйте застосування моделі AD-AS. Що таке “ефект храповика”?*
- *Охарактеризуйте модель IS-LM.*

Тестові завдання:

1. До цінових факторів впливу на сукупний попит не відноситься:
 - А. Ефект відсоткової ставки.
 - Б. Ефект внутрішнього рівня віддачі.
 - В. Ефект багатства.
 - Г. Ефект чистого експорту.
2. Якого відрізка короткострокової кривої AS не існує:
 - А. Кейнсіанського.
 - Б. Проміжного.
 - В. Факторного.
 - Г. Класичного.
3. Графік кривої сукупної пропозиції в довгостроковому періоді має вигляд:
 - А. Гіперболи.
 - Б. Параболи.
 - В. Горизонтальної прямої.
 - Г. Вертикальної прямої.
4. При застосуванні моделі AS – AD, ефект храповика проявляється в тому, що:
 - А. Зміна розміру цін впливає на зміщення кривої сукупного попиту.
 - Б. Зміна розміру цін впливає на зміщення кривої сукупної пропозиції.
 - В. Ціни на товари та ресурси є негнучкими щодо зниження.
 - Г. Ціни є номінальною змінною, а обсяг виробництва – реальною.
5. Сукупний попит – це:
 - А. Загальна кількість кінцевих товарів та послуг, яка може бути представлена (вироблена) в економіці при різних рівнях цін.
 - Б. Загальна або сумарна кількість продукції, яка може бути купленою при даному рівні цін і при інших рівних умовах.
 - В. Чистий дохід, виміряний в цінах факторів виробництва.
 - Г. Вся заробітна плата, яка виплачується фірмами найманим працівникам, а також відрахування у державні та приватні пенсійні фонди.
6. Який із наведених елементів не входить до сукупного попиту:
 - А. Обсяг споживання.
 - Б. Державні закупівлі товарів та послуг.
 - В. Доходи корпорацій.
 - Г. Інвестиції.
7. Технологічна модернізація зміщує криву AS у довгостроковому періоді:

А. Вправо.

Б. Вліво.

В. Вниз.

Г. Вгору.

8. Інфляцію, яка викликана надлишковим попитом, можна проілюструвати:

А. Зрушенням кривої сукупної пропозиції вліво.

Б. Зрушенням кривої сукупного попиту вліво.

В. Зрушенням кривої сукупного попиту вправо.

Г. Зрушенням кривої сукупної пропозиції вправо.

Тема № 4. Макроекономічна нестабільність.

А 1. Суть макроекономічної нестабільності.

а) суть економічного циклу та його фази;

б) класифікація економічних циклів;

в) функції економічної кризи;

д) теорії економічних циклів: теорія зовнішніх факторів; чисто монетарна теорія; теорія перенакопичення; теорія недоспоживання; марксистська теорія циклу; неокласична та неокейнсіанська теорії; психологічна теорія циклу.

2. Економічна криза в Україні: основні параметри, особливості та причини.

Б 1. Проблеми зайнятості: суть безробіття та причини його виникнення, рівень безробіття.

2. Види безробіття: фрикційне, структурне, інституціональне, циклічне, добровільне.

3. “Повна зайнятість” та природний рівень безробіття. Закон Оукена.

4. Безробіття і проблема рівноваги на ринку праці. Попит на працю.

а) класична функція попиту на працю;

б) кейнсіанська функція попиту на працю;

в) пропозиція праці;

д) рівновага на ринку праці;

е) економічна нерівність та державна політика соціального захисту населення.

5. Безробіття в Україні: динаміка, структура.

В 1. Суть інфляції. Види інфляції: помірна, галопуюча та гіперінфляція.

2. Типи інфляції: інфляція попиту та інфляція витрат; очікувана та неочікувана інфляція.

3. Структурна та монетарна концепції визначення першопричин інфляції.

4. Інфляція в Україні: характер та причини.

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

- *Що таке економічний цикл? Дайте характеристику фазам економічного циклу.*
- *Класифікуйте економічні цикли за тривалістю та головними ознаками.*
- *Назвіть та охарактеризуйте теорії економічних циклів.*
- *Що таке макроекономічна нестабільність? Її головні ознаки.*
- *Що таке “повна зайнятість” та “природне безробіття”?*
- *Прокоментуйте зв'язок між безробіттям та рівнем національного виробництва.*
- *Що таке інфляція? Як вона визначається?*
- *Наведіть класифікацію інфляції у залежності від темпу приросту цін, причин і механізму зростання загального рівня цін.*

Тестові завдання:

1. Масові переливання капіталу, характерні для фази:
 - А. Кризи.
 - Б. Депресії.
 - В. Пожвавлення.
 - Г. Піднесення.
2. Інвестиційними або діловими циклами називаються:
 - А. Цикли Кітчіна.
 - Б. Цикли Жуглара.
 - В. Цикли Кузнєца.
 - Г. Цикли Кондратьєва.
3. Якої теорії економічного циклу не існує:
 - А. Чисто монетарна теорія.
 - Б. Теорія недоспоживання.
 - В. Психологічна теорія циклу.
 - Г. Квантова теорія циклу.
4. Природний рівень безробіття це:
 - А. Безробіття, яке зумовлено невідповідністю попиту і пропозиції на ринку праці.
 - Б. Безробіття, рівень якого визначається урядом.
 - В. Сума добровільного, інституціонального та циклічного безробіття.
 - Г. Сума фрикційних та структурних безробітних при відсутності циклічних безробітних.
5. Закон Оукена пояснює:
 - А. Факторні втрати ВВП внаслідок відтоку ресурсів за кордон.
 - Б. Інфляційні коливання в межах коротких циклів.
 - В. Втрати ВВП від надмірного (циклічного) безробіття.
 - Г. Зміну ВВП внаслідок зміни розміру державних закупівель та чистих податків.
6. Інфляція – це:
 - А. Невідповідність між грошовою та товарною масою, яка виражається в зростанні цін.
 - Б. Невідповідність між грошовою та товарною масою, яка виражається в зменшенні цін.
 - В. Незбалансованість ринку праці, що виражається в зростанні заробітної праці.
 - Г. Відсутність рівноваги між сукупним попитом та сукупною пропозицією на товарному ринку.
7. Розраховується для стандартного набору споживчих товарів шляхом порівняння його вартості за різні роки:
 - А. Індекс цін виробника.
 - Б. Дефлятор ВВП.
 - В. Індекс споживчих цін.
 - Г. Темп інфляції
8. До розробленого класичною теорією механізму ринкового саморегулювання із перерахованих нижче елементів не входить:
 - А. Неможливість виникнення в економіці дефіциту сукупних витрат, що базується на законі Сея.
 - Б. Акціонерне управління корпоративними правами транснаціональних монополій.
 - В. Взаємодія між товарним та грошовим ринками, через врівноваження заощаджень та інвестицій відсотковою ставкою.
 - Г. Еластичність цін на товари та послуги, і цінна ресурси.

Тема №5. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги.

- А.** 1. Споживання – найстабільніший компонент сукупного попиту.
- а) функція споживання Кейнса та її модифікація;
 - б) функція споживання неокласиків;
 - в) середня та гранична схильність до споживання;
 - д) аналіз взаємозв'язку споживання і доходу, споживання і багатства;
 - е) динаміка частки споживання у валовому продукті України.
2. Заощадження: суть та чинники.
- а) функція заощаджень;
 - б) середня та гранична схильність до заощаджень;
 - в) заощадження та інвестиції;
 - д) проблема заощаджень в Україні.
3. Інвестиції: суть та типи (інвестиції у виробництво, житлове будівництво, товарно-матеріальні запаси).
- а) функції інвестицій;
 - б) рівновага на фінансових ринках: попит і пропозиція позичкових коштів;
 - в) рівноважна відсоткова ставка;
 - д) невідсоткові фактори впливу на інвестиційний попит;
 - е) інвестиції та рівень національного виробництва;
 - е) мінливість інвестицій.
- Б.** 1. Сукупні видатки економіки та рівень національного виробництва.
- а) вплив сукупних витрат на ЧНП в умовах закритої економіки:
 - метод «витрати-випуск» (Кейнсіанський хрест);
 - метод «вилучення та ін'єкції»;
 - б) коливання рівноважного рівня випуску навколо економічного потенціалу – вплив інвестицій на рівноважний ЧНП;
 - в) ефект мультиплікатора;
2. Рівноважний ЧНП і ЧНП в умовах повної зайнятості: рецесійний та інфляційний розриви;
3. Зовнішня торгівля і рівноважний об'єм виробництва.
- Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:**
- **Що таке сукупні видати? Який зв'язок між сукупними видатками та Кейнсіанською теорією макроекономічної рівноваги?**
 - **Дайте характеристику споживанню та заощадженню. Які фактори впливають на споживання та заощадження? Як вони впливають?**
 - **Що таке “основний психологічний закон”, автономне споживання та “споживчий коштик”? Що таке середня та гранична схильності до споживання і заощадження?**
 - **Що таке “загадка споживання”? Які головні характерні риси кейнсіанської та класичної моделі поведінки споживача?**
 - **Що таке інвестиції та їхня роль в національній економіці?**
 - **Що є головним джерелом інвестицій? Які фактори впливають на попит на інвестиції? Що таке реальна вигода від використання одиниці капіталу, реальний прибуток, чиста поточна вартість?**
 - **Назвіть та дайте характеристику основним методам визначення економічної рівноваги?**
 - **Що таке мультиплікатор? Ефект мультиплікатора?**
 - **Поясніть поняття „інфляційний розрив” та „рецесійний розрив”.**

Тестові завдання:

1. Індивідуальне або сукупне використання споживчих благ, які направлені на задоволення матеріальних і духовних потреб людини – це:

- А. Заощадження.
 - Б. Попит.
 - В. Пропозиція.
 - Г. Споживання.
2. Розраховується як відношення збереження до доходу, що множиться на 100% - це:
- А. Середня схильність до збереження.
 - Б. Гранична схильність до збереження.
 - В. Гранична схильність до споживання.
 - Г. Середня схильність до споживання.
3. Абсолютно зростають і споживання, і збереження, але відносна частка споживання все більше скорочується, а частка збереження зростає – це:
- А. Закон Оукена.
 - Б. Правило 70.
 - В. Основний психологічний закон.
 - Г. Мультиплікатор інвестицій.
4. Гіпотеза життєвого циклу та теорія постійного доходу були розроблені відповідно:
- А. А. Смітом та Д. Рікардо.
 - Б. К. Марксом та Ф. Енгельсом.
 - В. В. Ойкеном та Л. Ерхардом.
 - Г. Ф. Модільяні та М. Фрідманом.
5. Зростання сукупних витрат у кейнсіанській моделі приведе до зрушення кривої сукупного попиту:
- А. Вправо на величину зростання сукупних витрат, помножену на величину мультиплікатора.
 - Б. Вправо на величину зростання сукупних витрат.
 - В. Вліво на величину зростання сукупних витрат.
 - Г. Вліво на величину зростання сукупних витрат, помножену на величину мультиплікатора.
6. Зовнішньоекономічна діяльність у частині імпорту:
- А. Збільшує мультиплікатор витрат.
 - Б. Зменшує мультиплікатор витрат.
 - В. На мультиплікатор витрат не впливає.
 - Г. Усі відповіді неправильні.
7. Сума грошей сьогодні, яка створить указаний майбутній дохід за наявних процентних ставок – це:
- А. Поточна вартість майбутнього доходу.
 - Б. Вирівняна вартість поточного доходу.
 - В. Середня схильність до заощаджень
 - Г. Гранична схильність до заощаджень.
8. Зведення майбутнього доходу до поточної вартості здійснюють за допомогою методики, яку називають:
- А. Мультиплікацією.
 - Б. Приведенням вартості.
 - В. Дисконтуванням.
 - Г. Складним відсотком.

Тема № 6. Економічне зростання.

1. Суть, фактори й типи економічного зростання:
 - а) поняття економічного зростання;
 - б) погляди на економічне зростання;
 - в) фактори економічного зростання;
 - г) економічний розвиток і його рівень
2. Моделі економічного зростання:
 - а) Кейнсіанські моделі економічного зростання: модель Домара, модель Харрода, Домара-Харрода;
 - б) Модель економічного зростання Солоу;
3. Проблеми економічного зростання в різних групах країн та в Україні:
 - а) економічне зростання в розвинутих країнах та політика зростання;
 - б) економічне зростання у країнах, що розвиваються;
 - в) особливості економічного розвитку України та перехід до економічного зростання.

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

- **Що є основним питанням теорії економічного зростання?**
- **Що таке економічне зростання? Поясніть місце кривої виробничих можливостей в аналізі економічного зростання. Які є типи економічного зростання?**
- **Охарактеризуйте макроекономічні фактори економічного зростання?**
- **Опишіть кейнсіанські та неокласичні моделі економічного зростання. Що таке стаціонарний обсяг капіталу? Сформулюйте Золоте правило.**
- **Опишіть характерні риси економічного зростання розвинутих країн у ХХ ст.**
- **Що є причиною відсталості економік країн Азії, Африки та Латинської Америки?**

Тестові завдання:

1. В моделі економічного зростання Домара не існує припущення, що:
 - А. Економіка є закритою.
 - Б. Існує тільки ринок благ і він початково збалансований.
 - В. На ринку праці є надлишкова пропозиція і це забезпечує постійний рівень цін.
 - Г. Фактором зростання сукупного попиту і сукупної пропозиції є приріст інвестицій.
2. Основним показником економічного розвитку країни є:
 - А. Зовнішньоторгівельне сальдо.
 - Б. Золотовалютні резерви.
 - В. ВВП на душу населення.
 - Г. Обсяг основних засобів виробництва.
3. Яких макроекономічних факторів економічного зростання не існує:
 - А. Фактори пропозиції.
 - Б. Фактори попиту.
 - В. Фактори розподілу.
 - Г. Фактори прогнозувань та очікувань.
4. Зростання, яке здійснюється за рахунок збільшення кількості ресурсів, без зміни продуктивності праці – це:
 - А. Інтенсивний тип економічного зростання.
 - Б. Екстенсивний тип економічного зростання.
 - В. Економічна криза.
 - Г. Всі відповіді неправильні.
5. Найбільш суттєва причина економічного зростання у розвинутих країнах – це:
 - А. Зростання кваліфікації працівників.

Б. Збільшення обсягів капіталу, що застосовується.

В. Технологічні зміни у виробництві.

Г. Реалізація грошово-кредитної та фіскальної політики, яка сприяє економічному зростанню.

Тема № 7. Механізм фіскальної політики.

1. Бюджетно-податкова політика та її основні функції.

2. Інструменти фіскальної політики:

а) податкова система та принципи її побудови;

б) прями і непрямі податки;

в) державні видатки (поточні та довгострокові) та основні напрями державних видатків (державне споживання, трансферти, капіталовкладення, сплата відсотків).

3. Дискреційна фіскальна політика:

а) вплив державних закупок на ЧНП;

б) вплив чистих податків на ЧНП.

4. Автоматична фіскальна політика.

5. Напрями бюджетної політики:

а) бюджетні дефіцити та надлишки;

б) дефіцит державного бюджету та способи його фінансування.

6. Фіскальна політика та проблема збалансування бюджету:

а) стабілізаційна та бюджетна функції фіскальної політики;

б) структурний і циклічний дефіцити державного бюджету.

7. Проблеми вибору фіскальної політики.

8. Характерні риси бюджетно-податкової політики в Україні.

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

➤ *Що таке дискреційна фіскальна політика та її головні інструменти ?*

➤ *Що таке автоматична фіскальна політика? В чому її головна відмінність від дискреційної фіскальної політики?*

➤ *Прокоментуйте механізм впливу змін у державних закупках та чистих податках на зміну ВВП у обох моделях фіскальної політики.*

➤ *В чому полягають особливості фіскального впливу в умовах закритої та відкритої економіки?*

➤ *Прокоментуйте місце фактичного та потенційного бюджетного сальдо у фіскальному аналізі.*

➤ *Що є головною проблемою фіскальної політики та способи її розв'язання?*

Тестові завдання:

1. Інструментами фіскальної політики є:

А. Відсоткова ставка та митний збір.

Б. Нормування обов'язкових банківських резервів.

В. Політика регулювання валютних операцій та міжнародних переказів капіталу.

Г. Державні закупівлі та чисті податки.

2. До прямих податків не належать:

А. Прибутковий податок з громадян.

Б. Податок на додану вартість.

В. Податок на прибуток підприємства.

Г. Усі відповіді неправильні.

3. При здійсненні стимулюючої фіскальної політики, що є менш збитковим для державного бюджету:

- А. Збільшення чистих податків.
 - Б. Зменшення чистих податків.
 - В. Зменшення державних закупівель та збільшення чистих податків.
 - Г. Збільшення державних закупівель.
4. Якщо уряд щорічно буде прагнути до збалансованого бюджету, то цей бюджет:
- А. Буде сприяти послабленню інфляції.
 - Б. Буде стимулювати сукупний попит.
 - В. Буде посилювати коливання у межах економічного циклу.
 - Г. Буде вирівнювати коливання у межах економічного циклу.
5. При інших рівних умовах великий бюджетний дефіцит у період повної зайнятості призводить до:
- А. Скорочення міжнародної цінності національної валюти.
 - Б. Інфляції, обумовленої зростанням витрат.
 - В. Зростання реальної процентної ставки.
 - Г. Зниження реальної процентної ставки.
6. Фіскальна політика підвищує відсоткові ставки і зменшує інвестиційні видатки, що послаблює або взагалі ліквідує стимули фіскальної політики – це:
- А. Ефект витіснення.
 - Б. Теорема еквівалентності Рікардо.
 - В. Ефект політичного ділового циклу.
 - Г. Ефект скептицизму основного потоку.
7. Якої проблеми часу у зв'язку з проведенням фіскальної політики не буває:
- А. Лаг розпізнавання.
 - Б. Адміністративний лаг.
 - В. Лаг функціонування.
 - Д. Корпоративний лаг.
8. Для визначення ролі та ефективності фіскальної політики використовують:
- А. Фактичний бюджет.
 - Б. Бюджет за повної зайнятості.
 - В. Сальдо торгового балансу.
 - Г. Сальдо платіжного балансу.

Тема № 8. Грошовий ринок та монетарна політика.

1. Ринок грошей:
 - а) грошовий та кредитний ринок;
 - б) «гроші для угод» та «гроші в широкому розумінні»;
 - в) грошові агрегати.
2. Попит на гроші:
 - а) класична теорія попиту на гроші;
 - б) кейнсіанська теорія попиту на гроші;
 - в) попит на «гроші для угод»;
 - д) попит на «гроші як активи».
 - е) попит на гроші та відсоткова ставка.
3. Пропозиція грошей:
 - а) банківська система, Національний банк та емісія грошей;
 - б) роль банків у створенні додаткових грошей;
 - в) грошовий мультиплікатор.

4. Модель IS-LM.

5. Монетарна політика:

- а) цілі та види монетарної політики;
- б) інструменти грошово-кредитної політики:
 - зміна норми обов'язкового резервування;
 - дисконтна політика (облікова ставка);
 - операції на відкритому ринку.

6. Взаємозв'язок грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики.

7. Особливості грошово-кредитної політики в Україні на сучасному етапі.

Тематичні запитання та завдання для самоперевірки:

- **Що таке грошовий агрегат? Що таке принцип ліквідності? Що таке “абсолютна ліквідність”? Які види грошей володіють “абсолютною ліквідністю”?**
- **Що таке грошовий ринок? Що таке кредитний ринок? Який термін застосовується при позначенні ціни грошей?**
- **Які є види попиту на гроші? Чим вони відрізняються між собою?**
- **Вкажіть на переваги та недоліки готівкових грошей та облігацій як засобу нагромадження. Який зв'язок між залишками грошей, запасами облігацій та відсотковою ставкою?**
- **Що таке пропозиція грошей? Від чого вона залежить?**
- **Опишіть явище рівноваги на грошовому ринку.**
- **Дайте визначення комерційним банкам та опишіть їхню роль у економіці. Відтворіть ланцюг створення банками додаткових грошей.**
- **Що таке монетарна політика і за допомогою яких інструментів вона здійснюється? Що є головною метою монетарної політики?**

Тестові завдання:

1. Центральний банк купує державні цінні папери. Баланс центрального банку і баланси комерційних банків зміняться так:

А.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
+ Цінні папери	+ Резерви комерційних банків

Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
- Цінні папери	
+ Резерви	

В.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
- Цінні папери	- Резерви комерційних банків
+ Резерви	

Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
+ Цінні папери	
- Резерви	

Б.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
- Цінні папери	- Резерви комерційних банків

Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
- Резерви	
+ Цінні папери	

Г.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
+ Цінні папери	+ Резерви комерційних банків
- Резерви	

Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
- Цінні папери	
+ Резерви	

2. Центральний банк продає державні цінні папери. Баланс центрального банку і баланси комерційних банків зміняться так:

А.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
+ Цінні папери	+ Резерви комерційних банків
Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
- Цінні папери + Резерви	

В.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
- Цінні папери + Резерви	- Резерви комерційних банків
Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
+ Цінні папери - Резерви	

Б.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
- Цінні папери	- Резерви комерційних банків
Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
- Резерви + Цінні папери	

Г.

Баланс центрального банку	
Активи	Пасиви
+ Цінні папери - Резерви	+ Резерви комерційних банків
Баланси комерційних банків	
Активи	Пасиви
- Цінні папери + Резерви	

3. Ліквідність активів комерційних банків зростає, якщо:

- А. Норма обов'язкових резервів підвищується.
- Б. Норма обов'язкових резервів знижується.
- В. Норма обов'язкових резервів не впливає на ліквідність комерційних банків.
- Г. Усі відповіді неправильні.

4. Мінімальні обов'язкові резерви використовують для:

- А. Контролю за міжнародними фінансовими потоками.
- Б. Покарання банків – порушників фінансової дисципліни.
- В. Вирішення довготермінових проблем стабілізації грошового обігу.
- Г. Усі відповіді правильні.

5. Загально визначеними пасивами для визначення резервних вимог є:

- А. Статутний фонд.
- Б. Дисконтні позики.
- В. Міжбанківські позики.
- Г. Строкові депозити та депозити до запитання.

6. Офіційну облікову ставку використовують для:

- А. Оптимізації вимог до статутного капіталу з метою концентрації банківського капіталу.
- Б. Підвищення дієвості системи гарантування вкладів фізичних осіб у банківській системі.
- В. Обліку державних короткотермінових зобов'язань та переобліку комерційних векселів і ставки рефінансування у разі надання кредитів комерційним банкам.
- Г. Подальшого розвитку процесу впровадження національної системи масових електронних платежів.

7. Операції на відкритому ринку – це:

- А. Продаж товарів та послуг на світовому ринку.

- Б. Купівля і продаж державних облігацій центральним банком з одного боку і комерційними банками, фінансовими компаніями і населенням - з іншого.
 - В. Забезпечення стабільності реального ефективного обмінного курсу за умов помірної девальвації номінального обмінного курсу.
 - Г. Поліпшення структури грошової маси та зростання рівня монетизації економіки.
8. За фіксованого обмінного курсу механізм монетарної політики:
- А. Є абсолютно ефективним.
 - Б. Забезпечує найвищий рівень зайнятості.
 - В. Не працює.
 - Г. Залежить від рівня зовнішньої заборгованості.
9. Політика “дорогих грошей” застосовується у разі:
- А. Виникнення дефіциту державного бюджету.
 - Б. Сповільнення темпів економічного зростання.
 - В. Виникнення збурення сукупного попиту.
 - Г. Виникнення збурення сукупної пропозиції.
10. Банки можуть виходити на ринок тільки з нетто-позицією, тобто тільки з продажем (або купівлею) заздалегідь заявленої суми. Решта заявок клієнтів, які подані цього дня, надходять на ринок лише наступного – це:
- А. Торгова сесія на валютному ринку.
 - Б. Інтервенції національного банку.
 - В. Операції зворотного РЕПО.
 - Г. Норматив відкритої валютної позиції.
11. Підвищення облікової ставки процента Національним банком України переслідує мету:
- А. Необхідно збільшити грошову масу.
 - Б. Необхідно стримати попит на позичковий капітал.
 - В. Необхідно сприяти інвестуванню.
 - Г. Необхідно поживавити кон’юнктуру.
12. Результативність монетарної політики у малій відкритій економіці за гнучких валютних курсів та за абсолютної мобільності капіталу:
- А. Досягає мінімуму.
 - Б. Досягає максимуму.
 - В. Є не прогнозованою.
 - Г. Усі відповіді неправильні.

Тема № 9. Міжнародна торгівля та зовнішньоекономічна політика держави.

1. Міжнародна торгівля: необхідність та роль у розвитку національної економіки
2. Економічні переваги:
 - а) теорія абсолютним переваг А. Сміта;
 - б) теорія порівняльних переваг Д. Рікардо.
3. Торгівля при постійних витратах заміщення.
4. Торгівля в умовах зростаючих витрат заміщення:
 - а) теорія Хекшера-Оліна;
 - б) парадокс Леонтєєва;
 - в) теорія Портера.
5. Попит і пропозиція на світовому ринку:
 - а) рівноважна ціна на світовому ринку;
 - б) вигоди від зовнішньої торгівлі та розподіл доходу.

6. Види торговельної політики: експансіоністська, протекціоністська, політика вільної торгівлі. Інструменти протекціоністської торговельної політики.
7. Характерні риси зовнішньої торгівлі України на сучасному етапі.
8. Україна в СОТ: стан, можливості та загрози.

Тема № 10. Відкрита економіка.

1. Міжнародні потоки товарів і капіталів. Макроекономічна політика у відкритій економіці:
 - а) взаємозв'язок між чистим експортом та чистими інвестиціями;
 - б) модель Мандела-Флемінга;
 - в) макроекономічна політика за плаваючого валютного курсу;
 - г) макроекономічна політика за фіксованого валютного курсу;
 - д) вплив міжнародної мобільності капіталу на результативність макроекономічної політики.
2. Платіжний баланс:
 - а) система подвійного запису в платіжному балансі;
 - б) класифікація статей платіжного балансу;
 - в) взаємозв'язок рахунків платіжного балансу.
3. Валюта і валютні курси: суть та способи визначення.
4. Міжнародні системи валютних курсів:
 - а) золотий стандарт;
 - б) Бретон-Вудська валютна система;
 - в) Ямайська (Кінгстонська) валютна система.
5. Валютні курси, зовнішня торгівля і платіжний баланс.

12. Рекомендована література

Базова

1. Базилевич В. Д., Базилевич К. С., Баластрик Л. О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. 4-те вид., перероб. І доп. К.: Знання, 2008. 743с. (Класичний університетський підручник).
2. Башнянин Г. І., Томашик Л. С., Серета А. Р. Макроекономічна теорія: Навч. посібник / За ред. Г. І. Башнянина. – Л.: «Новий Світ - 2000», 2005. – 552с.
3. Кемпбелл Р. Макконелл, Стенлі Л. Брю Аналітична економія: принципи, проблеми і політика. Частина 1 Макроекономіка. Тринадцяте видання: Пер. з англ.- Л.: Просвіта, 1997.
4. Стельмах В. С. Макро- і мікроекономічні складові розвитку: Монографія / В. С. Стельмах, А. О. Єпіфанов, І. В. Сало, І. І. Д'яконова, М. А. Єпіфанова. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 505с.
5. Панчишин С. Макроекономіка. Навчальний посібник.- К.: Либідь, 2001.
6. Савченко А. Г., Пухтаєвич Г. О., Тітьонко О. М. Макроекономіка: Підручник.- К.: Либідь, 1999.
7. Сакс Дж. Д., Ларрен Ф. Б. Макроекономіка. Глобальний підхід: Пер. с англ.- М.: Дело, 1996.
8. Самуельсон П. Економіка. В двух томах: Пер. с англ.- М.: НПО «АЛГОН» ВНИИСИ, 1992.
9. Фельдерер Б, Хомбург Ш. Макроекономіка і нова макроекономіка: Підручник / Пер. з нім. О. Буровнікової, А. Степаненка, К. Валєєва. – К.: «Либідь» - «Нічлава», 1998. – 464с.

Допоміжна

10. Агапова Т. А., Серегина С. Ф. Макроекономіка. Учебник. -М.: МГУ. Изд-во «Дело и Сервис», 2000.
11. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе: Пер. с англ.-М.: Дело ЛТД, 1994.

12. Гальчинський А. С. Сучасна валютна система.- К.: І-ІВРА, 1993.
13. Ивашковский С. Н. Макроэкономика. Учебник.- М.: Дело, 2000.
14. Кондратьев Н. Д. Проблемы экономической динамики.- М.: Экономика, 1989.
15. Луссе А. Макроэкономика: ключевые вопросы: Учебное пособие.- СПб.: Изд-во «Питер», 1999.
16. Макроэкономика: Учебник / Общ. ред. Л. С. Тарасевича.- СПб.: Экономическая школа, 1994
17. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручник у двох частинах. За заг. ред. С. Будаговської.- К.: Основи, 1998.
18. Общая экономическая теория (политэкономия): Учебник / Под общ. ред. Акад. В. Й. Видяпина, акад. Г. П. Журавлевой.- М.: ПРОМО-Медиа, 1995.
19. Овчинников Г. П. Макроэкономика.- СПб.: Техническая книга, 1993.
20. Павловський М. Макроекономіка перехідного періоду: Український контекст.- К.: Техніка, 1999
21. Радіонова І. Ф. Макроекономіка та економічна політика: Підручник.- К.: Таксон, 1996.
22. Селищев А. С. Макроэкономика.- СПб.: «Питер», 2000.
23. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Д. Экономика.- М.: Дело, 1993.
24. Фондовий ринок України. Навч. Посібн. / Керівник авт. кол. В. В. Оскольський.- К.: УФБ Скарбниця, 1994.
25. Черников Д. Макроэкономическая теория // Рос. экон. журн.- 1994.
26. Чухно А. А. Розвиток теорії грошей та практики регулювання грошового обігу: Спец. Курс / Мін-во освіти України. КУ ім. Тараса Шевченка.- К., 1994.

13. Інформаційні ресурси

1. Сайт Державного комітету статистики України: www.ukrstat.gov.ua.
2. Сайт Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua.